

ITSASOA SALBATZEKO, ARTEA

Ozeanoetako plastikozko hondakinak edertasun eta heziketa iturri AEBetan

Bai, arteak modu oso ezberdine-tan komunika-tzeko ahalmen itzela du. Artela-nek hitz egiten diete ikusleei eta eragin bat, zirrara bat sortzen diete modu ezberdin eta partikularrean. Hain zuzen ere, ikusle bakoitzak bere jakintza eta espe-rientzia propioen testuingu-ruan ikusten dituelako artelanak. Zentzu horretan, ja-rraian aurkeztuko den arte proiektuak esperientzia sub-jektibo boteretsu bat sortzen du. Eta bere esperientzia pro-pioa bizitzeaz gain, artelan monumentalok ikusten ditue-nak, ekintza zehatzak egiteko

 ARTEA / Mikel Zubimendi Berastegi

Artea hizkuntza bat da. Estetikoki boteretsua denean, gainera, ikuslea sakon inpaktatzen du, sentsuak esnatu, kontzientziak piztu eta arazo globalen aurrean soluzioak bultzatzen ditu: kasu honetan, ozeanoetako plastiko kutsadura. Helburu horrekin, bada, hondakinak artelan bilakatzen ditu AEBetan Washed Ashore proiektuak.

eta jakintza komun baten oi-narria sortzeko artistek disei-natutako mezua jasotzen du. Imajinatu, esate baterako, itsasoan gora eta behera ibili ondoren lehorreratzen diren

Beheko irudian, ezpata-arrain bat irudikatzen duen eskultura. WASHED ASHORE PROJECT

milaka ur mineral botilekin egindako marmoka eder eta ikusgarri baten eskultura ikus-ten zaudela. Imajinatu, ondo-ren, artelan horren xedea zuk itsas dortokek plastikozko pol-

tsak marmokekin nahasten di-tuztela jakitea dela; hau da, plastikozko poltsa horiek jaten dituztela, eta, horregatik bes-teak beste, galzorian daudela itsas dortokak. Imajinatu espe-rientzia subjektiboa, pasatzen den mezua, arte horrek zugan izan dezakeen inpaktua.

Washed Ashore du arte proiektuak grazia, eta Amerike-tako Estatu Batuetako Oregon estatuan jatorria. Milaka bolun-tariok, bertako hondartzetatik tonaka zabor bildu, garbitu eta klasifikatu ondoren, plastikoz-ko hondakinekin egindako es-kultura erraldoiak sortzen di-tuzte. Inpaktu izugarria izan duten 65 eskultura egin dituzte dagoeneko, tamaina monu-mentalekoak batzuk; plastikoz-ko zabor objektuak edertasun bilakatuta, artearen bidez hon-dakinei xede eta bizitza berri bat eman diete.

Ekintzarako artea

Washed Ashore proiektuaren misioa argia da: itsas hondaki-nekin egindako eskulturek Ameriketako Estatu Batuak ze-harkatzea ahalik eta jende gehienarengana heltzeko as-moz. Heziketa programa baten bitartez, itsas hondakinen eta plastiko kutsaduraren arazoa ahalik eta herritar gehinenga-na eramaten saiatzen dira ar-tearen bitartez.

Eskulturak eraikitze, lehe-nik eta behin hondartzetatik auzolanean ateratako honda-kinak biltzen dituzte. Gero, hondakinak garbitu egiten di-tuzte, klasifikatu eta sorkun-tza prozesurako prestatu. Es-kultura bakoitzaren diseinua eta zuzendaritza artista batek hartzen du bere gain, eta erai-kitze prozesuan proiektuko ki-deek, boluntarioek, ikasleek zein beste artista batzuek par-te hartzen dute.

Artearen hizkuntza unibertsalak jendearengana iristeko gaitasun itzela du, ia beste ezerk ez bezala. Estatistikak, zenbakiak, liburuak, mapak baliagarriak dira gertakizun larriak zehazki adierazi eta planak egiteko, baina arteak begietara begiratu zaitzake, zure bihotza uzkuertzeraino; hori dela eta, gauzak egitera, ekintza zure gain hartzera bultzatzen zaitzake arteak.

INPAKTU ITZELEKO ARAZO GLOBALA

Gure planetaren azaleraren %70 hartzen dute gaur egun ozeanoek, habitat handiena dira, planetaren espazio bizigarriaren %99. Eremu itzel horrek, gainera, planetako espezie guztien %50 hartzen ditu baitan.

Baina, zenbat plastiko dago gaur egun ozeanoetan? Zaila da galdera horri erantzun zehatz bat ematea. Smithsonian Biologia Institutuko zientzialaria den Mary Hagedorn adi-tuaren arabera, 142 miliar tona inguru. Erraz, errazegi idazten da.

Itsas hondakin horien guztien %80 ez dira zuzenean itsasoarekin lotutako jarduera ekonomikoen ondorioz sortutakoak. Lurretik heldu dira itsasora, kaleetatik itsas korronteetara, ibaietatik ozeanoetara. Eta, jada, kate trofikoaren oinarrian dagoen eta biodegradagarria ez den plastiko kopuru horren inpaktua izugarria da, ekosistema bera arriskuan jartzerainokoa.

Bestalde, ozeanoetako plastiko kutsaduraren arazo handia, are arazo handiago baten sintoma bezala ere uler daiteke. Alegia, kontsumitzaileen aukera eta ohiturena (eta hori esaterakoan, ez da inor errudun sentiarazi nahi egunero-koan erabiltzen dituen plasti-

Goian, itsasoak lehorreratutako orraziak, txiskeroak, tapoiak... erabiliz eginiko izokin erraldoia. Behean, eskuinean, lanperna-musubat. Behean, ezkerrean, hipokanpo baten ondoan, Angela Pozzi artista eta hezitzailea. Plastiko hondakinak ozeanoetan eragiten ari diren hondamendiaz jabetuta, Washed Ashore proiektua sortzea erabaki zuen Pozzik. WASHED ASHORE PROJECT

koengatik), eta tokian tokiko eta mundu mailako hondakin fluxuena.

OZEANOAK EMANDAKOA ERABILI

Marrazoak, marmokak, itsas lehoiak, olagarroak, hartz polarrak, mota guztietako itsas hegazti eta arrainak plastikozko hondakinak soilik erabiliz sortuz, Washed Ashore proiektuak estetikoki oso botereitsuak diren artelanak sortzen ditu. Plastiko kutsadurak ozeanoetan eragindako hondamendiaren jakitun egin nahi dituzte herritarrak, museo, herriz herri, eskolaz eskola. Bide batez, kontsumo ereduaren aldaketa positiboak ere bultzatu nahi dituzte.

Artelanotan ez da margolari paletarekin egindako tranparik, itsasotik edo hondartzetatik ateratako objektuak garbitu besterik ez dituzte egiten, sekula ere ez dituzte pintatzen. Ozeanoak emandakoa erabiltzen dute bakarrik. Eta horrek, jakina, ondorioak ditu sortze prozesuan. Adibidez, kolore marroia duten objektuak bilatzea zailagoa denez, marroiak diren itsas lehoien eskulturak egiteak denbora askoz gehiago eskatzen du; zuri, gorri edo gardenak diren ob-

Goian, ezkerrean, olagarro baten eskultura, eta, eskuinean, itsas txakur batena. Ezkerretara, zaborrez betetako hondartza bat; argazkiak argiro erakusten du plastiko hondakinen arazoaren neurria. WASHED ASHORE PROJECT

ERABILI ETA BOTA, BIZIMODUAREN MASKARA

Maskarak, kultura ezberdinetan, milaka urteetan zehar, material ezberdinez egin izan dira. Babesteko, mozorrotzeko, dibertitzeko, erritualetarako, istorioak kontatzeko, etsaiak beldurtzeko, zeremonia eta antzerkietan erabiltzeko... denetarako maskarak egon dira. Sarri, herri, animalia eta arbasoen ezaugarri jakinen sinbolo bezala ere erabili dira.

Plastikozko objektuekin egindako arteak maskara erraldoiak egiten ditu,

maskara ekologiko handi-handiak. Maskaron kasuan, gure garaiko gizartearen nagusi den “erabili eta bota” ereduaren oinarritutako bizimodua irudikatzen da, alternatiba ekologiko baten aldeko lan pedagogikoa eginez, kultura indartuz, denon artean ohitura osasungarriak sortzeko beharra nabarmenduz. Guztiok ekarpena egin dezakegula ere oroitarazten digute, denok ohitura bat aldatuko bagenu mundua aldatuko genukeela.

jektuekin eskulturak egitea, al-
diz, askoz errazagoa da.

Esan bezala, tonaka plastiko
prozesatuz, itsas zaborraren
krisi globalaren aurrean ikus-
leen buruak eta bihotzak esna-
tzeko gaitasuna duen arte
adierazpide ikusgarri batez ari
gara. Nagusiek eta haurrek,
biek ulertzen duten hizkuntza
bat sortzeko gai dena.

ARTE PEDAGOGIKOA

Bestalde, helburu hezitzaileak
dituen arte adierazpidea dela
ezin da ukatu. Lehenik eta
behin, ozeanoak maitatzea bi-
latzen du: bere itsasertz eta
biztanleak ezagutaraztea. Hel-
buru argi batekin, kontzien-
tziak piztea, itsasoari eragin-
dako minak gu guztiok nola
mintzen gaituen ulertaraztea.

Plastiko kutsaduraren ingu-
ruko lan pedagogikoa ere ba-
dago proiektuaren atzean:
itsas hondakinak ulertzea,
nondik datozen, nola heltzen
diren itsasora, nola bidaiatzen
duten ozeanoetan barna, be-
ren inpaktu ekologikoaren he-
dadura osoa barneratzea. Du-
darik gabe, arteak animatu
egiten du, hezi: artean oinarri-
tutako hizkuntza bat erabil-
tzen da plastiko kutsaduraren
aurrean kontzientziak esna-
razteko, arazo global baten au-
rrean soluzioak bultzatzeko.
Birziklapenaren beharra, ob-
jektuei bigarren bizi bat emate-
aren garrantzia ulertzeko.

Azkenik, ekologiaren aldeko
ahalegin komun bat ere bada
proiektuaren atzean: ohiturak
aldatu plastikoak ez erabiltze-
ko, erosketak birpentsatzeko,
ekologikoagoak diren kontsu-
mo ereduetan murgiltzeko.
Norbanakoak, komunitateak,
gobernuak eta enpresak oina-
rri izango dituzten aldaketak
bultzatzeko. Eta hori guztia,
artearen bidez komunikatuta.

Goian, museo batean jarritako hartz polar ikusgarria. Behean,
ezkerretara, bi itsas arrain koloretsu.
WASHED ASHORE PROJECT

